[א]מפנקי דכתיב [1]כי תבאו לראות פני מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי תנא [אב]הערל והטמא פטורין מן הראייה בשלמא טמא דכתיב [2]ובאת שמה והבאתם שמה כל שישנו בביאה ישנו בהבאה וכל שאינו בביאה אינו בהבאה אלא ערל מנלן הא מני רבי עקיבא היא דמרבי (א) לערל כטמא [ג]דתניא ר' עקיבא אומר [3]איש איש [ג]לרבות את הערל ת"ר [ד]טמא פטור מן הראייה דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה כל שישנו בביאה ישנו בהבאה וכל שאינו בביאה אינו בהבאה [ה]רבי יוחנן בן דהבאי אומר משום ר' יהודה סומא באחת מעיניו פטור מן הראייה שנאמר יראה יראה כדרך שבא (ב) לראות כך בא ליראות מה בא לראות בשתי עיניו אף ליראות בשתי עיניו: רב הונא כי מטי להאי קרא יראה בכי אמר עבד שרבו מצפה לו לראותו יתרחק ממנו דכתיב כי תבואו לראות פני מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי רב הונא כי מטי להאי קרא בכי [4]וזבחת שלמים ואכלת שם עבד שרבו מצפה לאכול על שלחנו יתרחק ממנו דכתיב [5]למה לי רוב זבחיכם יאמר ה' ר' אלעזר כי מטי להאי קרא בכי [6]ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו ומה תוכחה של בשר ודם כך תוכחה של הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה רבי אלעזר כי מטי להאי קרא בכי [7]ויאמר שמואל אל שאול למה הרגזתני להעלות אותי ומה שמואל הצדיק היה מתיירא מן הדין אנו על אחת כמה וכמה שמואל מאי היא דכתיב [8]ותאמר האשה אל שאול אלהים ראיתי עולים תרי משמע חד שמואל ואידך דאזל שמואל ואתייה למשה בהדיה אמר ליה דלמא לדינא מתבעינא קום בהדאי דליכא מילתא דכתבת באורייתא דלא קיימתיה רבי אמי כי מטי להאי קרא בכי [9]יתן בעפר פיהו אולי יש תקוה אמר כולי האי ואולי רבי אמי כי מטי להאי קרא בכי [10]בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף ה' אמר כולי האי ואולי רבי אסי כי מטי להאי קרא בכי [11]שנאו רע ואהבו טוב והציגו בשער משפט אולי יחנן ה' [אלהי] צבאות כולי האי ואולי רב יוסף כי מטי להאי קרא בכי [12]ויש נספה בלא משפט (ג) אמר מי איכא דאזיל בלא זמניה אין כי הא דרב ביבי בר אביי הוה שכיח גביה מלאך המות אמר ליה לשלוחיה זיל אייתי לי מרים מגדלא שיער נשייא אזל אייתי ליה מרים מגדלא דרדקי אמר ליה אנא מרים מגדלא שיער נשייא אמרי לך אמר ליה אי הכי אהדרה אמר ליה הואיל ואייתיתה ליהוי למניינא אלא היכי יכלת לה הות נקיטא [ו]מתארא בידה והות קא שגרא ומחריא

ומחריא

מפנקי. שאין הולכין בלא מנעל דאין אדם נכנס להר הבית במנעלו דכתיב מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי: **פטורים מן הראייה.** אין חייבין לשלוח עולות ראיותיהן על ידי שליח: **טמא.** אינו (חייב) בביאה שאינו יכול ליכנס למקדש דכתיב [ו](כי מקדש) ה' טמא ונכרתה (במדבר יט): **ערל.** ישראל שמתו אחיו מחמת מילה: הכי גרסינן **דמרבי ליה ערל כטמא: איש איש.** מזרע אהרן והוא צרוע או זב: **לרבות את הערל.** שהוא כטמא שלא יאכל תרומה אם כהן הוא: **עבד.** שהוא חביב לרבו עד שרבו מצפה ושואף מתי יראהו יתרחק מעליו: **יתרחק מעליו.** אין הגיע יום שנהפך לו לשונא ורחקו ולוה שלא יראהו שנאמר[ז]) כי תבאו וגו': **תוכחה.** שמוכיח פשעו בפניו: **מאי היא.** מנא לן דמתיירא: **כולי האי ואולי.** כל היסורין הללו יקבל ועודנו בספק אם תהיה לו תקוה: **ויש נספה בלא משפט.** יש כלה ואין עון בידו ולא היה משפט[ח] לספות: **ומי איכא דאזיל כו'.** הש"ס קא בעי לה: **אמר ליה.** מלאך לשלוחו: **אייתי לי מרים מגדלא נשייא.** הרוג את מרים המקלעת שיער הנשים: **היכי יכלת לה.** מאחר שלא הגיע זמנה: **הוה נקיטא מתארא בידה.** היתה אוחזת בידה האוד של תנור שקורין פורגו"ן:

וקא

כי תבואו לראות פני. פירש רש"י דנפקא ליה מדכתיב רמוס חצרי דמשמע דהולך במנעליו ותימה הוא דבפרק הרואה (ברכות דף סג:) מפיק ליה מדכתיב של נעלך ויש לומר דהתם עיקר אבל הכא ניחא ליה לאתויי ראייה כדכתיב כי תבאו לראות וכו':

דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה. והא דאמרינן (פסחים דף סג.) ערל וטמא משלחין קרבנותיהן (ד) דאע"ג דליתנהו בביאה התם מיירי בנדרים ונדבות שאין קבועין זמן בהבאת רגלים והאי קרא לא משתעי אלא בעולת ראייה דבעינן ביאה אך קשה לרבי שמעון דאמר פרק בתרא דמו"ק (דף טו. ושם) וביום באו יקריב (יחזקאל מד) בזמן שהוא ראוי לביאה יקריב בזמן שאינו ראוי לביאה לא יקריב ופשיט מהתם דמנורע לא ישלח קרבנותיו וכי לית ליה ההוא דלעיל דערל (ה) וטמא דמשמע דליכא מאן דפליג ולא מסתבר לחלק דהתם במנורע לחוד והיא בשאר טמאים דהאי קרא בסתמא כתיב משמע דאכל טמאים קאי וכי תימא משום דכתיב לעיל מיניה שבעת ימים יספרו לו (שם) דמשמע בימי ספורו דקאי דוקא אמנורע הא אפסקיה למילתיה וביום באו אל הקודש אל החצר הפנימית דדרשינן מיניה זו עשירית האיפה ועוד (ו) התם הוה ליה לאתויי להוא ערל וטמא ולמיפשט מיניה דמשלח שפיר ונראה בעיני דהתם בקרבנות מנורע מלרעתו מיירי ובשמיני לרפואה כי בעי לאתויי קרבנותיו חזר ונצטרע הלכך האי קרבן דמחוייב לא מצי מייתי כיון דלאו בר ביאה הוא אבל בנדרים ונדבות מביא שפיר אף מנורע כמו שאר טמאים והתם הארכתי בדבר לפרש מההיא דערל וטמא משלחין קרבנותיהן ולא בעינן סמיכה כמו בההיא דהשולח חטאתו ממדינת הים לכל הגטו (גיטין דף כח: ושם) דפריך לה והא בעי סמיכה ומוקי לה בקרבן נשים או בחטאת העוף דהתם בערל שמתו אחיו מחמת מילה וטמא כמו מנורע או זב דאין טהרתו תלויה רק ברפואה ואפשר שלא יתרפא לעולם והוה ליה מחוייב קרבן הלכך טוב לנו שיביא בלא סמיכה אבל התם בגיטין יש לנו להמתין עד שיביא עוד הארכתי התם בפרק ג' דגיטין (שם): **דמרבה** ערל כי טמא. אמר הרב ר' אלחנן דהא דאיצטריך קרא דלעיל למעוטי ליה טומטום ואנדרוגינוס ולא למעוטי מספק ערל התם אליבא דרבנן הוא דלרבי עקיבא לא צריך ומיהו אך קשה אמאי איצטריך מיעוט לערל גבי פסח תיפוק ליה מטמא וי"ל דהתם ממעטינן ערל שמתו אחיו מחמת מילה דלאו כטמא ומיהו זהו דוקא לפרש"י דמפרש התם[ט] [י]ערל שמתו אחיו מחמת מילה יש להעמיד הכי אבל לפר"ת [כ]דמפרש שדולג מחמת הנער אבל מתו אחיו מחמת מילה הוי אנוס יש להקשות לרבי עקיבא דמרבה ערל כי טמא אמאי איצטריך קרא לערל דפסח תיפוק ליה מטמא ויש לומר (ז) דמהתם ידעינן ליה בעלמא כיון דמדמה ערל לטמא בפסח דרשינן נמי מאיש איש לרבות ערל כטמא אבל ליכא למימר דאי ליכא קרא אלא דערל כטמא הייתי אומר דפסח בא בערלות דאי הוה רובן ערלים כמו בטומאה דהא מנא ידעינן לרבות ערל כי טמא מאיש איש כי יהיה לרוע או זב והתם לא כתיב רק טומאת נרעת וזיבות ותנן אמרינן בריש אלו דברים (פסחים דף סו.) דלא דמי רק טומאת מת בלבד והשתא סוגיא דהכא פליגא אדרבא דריש הערל (יבמות דף עב:) דקאמר דלא לישתמיט תנא דמרבה ערל כי טמא ונוקמא כרבי עקיבא ופריך ליה מהכא דערל וטמא פטורין מן הראייה ומשני שאני התם משום דמאיס ומשמע דאפילו רבנן מודו כלומר לאו משום דמרבה ליה כי טמא אלא משום דמאיס ומיהו י"ל דה"פ שאני התם משום דמאיס להכי מרבה ערל כי טמא אליבא דרבי עקיבא אבל לא שיהא ערל מטמא בנגיעה כטמא להכי לא תניהו גבי הדדי:

של הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה. שלא יוכל להשיב תשובה מעלייתא להיפטר לגמרי דמכמה דברים מצי לפטור עצמו קלת כדאיתא בפרק הדר (עירובין דף סה.) יכולני לפטור כל העולם מדין של תפלה: **דליכא** מילתא דכתיב באורייתא דלא קיימתיה. לא בעי למימר שיעיד לו שקיים הכל דמנא ידע והא לא היה בדורו אלא היה אומר כך וכך דרשתי ועשיתי מעשה כוא והעידי שכן למדת גם אתה: **אמר** מי איכא איניש דאזיל בלא זימניה. ל"ג אמר שהרי רב יוסף לא היה שואל כך שאל זה לא מתרך לו הש"ס כלום אלא הש"ס קא פריך ליה: **הוה** שכיח גביה מלאך המות. למספר מה שאירע לו כבר דהאי עובדא דמרים מגדלא נשייא בבית שני היה דהיתה אמו של פלוני כדאיתא בשבת (דף קד: ושם):

מוסיפנא

עין משפט נר מצוה

כא א ב מיי' פ"ב מהלכות חגיגה הלכה א סמג עשין רטו:

כב ג מיי' פ"ז מהל' תרומות הלכה י:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר' עקיבא היא דמרבי ליה לערל: (ב) שם כדרך שבא לראות כך בא לראות מה בא לראות בשתי עיניו אף לראות: (ג) שם בלא משפט ומי איכא כצ"ל ותיבת אמר נמחק: (ד) תוס' ד"ה דכתיב וכו' ואע"ג וכו' קבועים להם זמן: (ה) בא"ד לעיל דערל וטמא משלחין קרבנותיהן דמשמע דליכא: (ו) בא"ד ועוד דהתם הוה ליה לאתויי ההוא דערל וטמא וכו' דמשלחין קרבנותיהן שפיר ונראה: (ז) ד"ה דמרבה וכו' וי"ל דמהתם ידעינן ליה בעלמא דכיון דמדמה ערל לטמא דרשינן נמי מאיש איש לרבות ערל כטמא אבל ליכא למימר דאי ליכא קרא דערל גבי פסח הייתי אומר דפסח בא בערלות אי הוה:

◆

מוסף רש"י

איש איש לרבות את הערל. כטמא אגב אכילת תרומה, דבהאי קרא תרומה כתיב, דכתיב (ויקרא כב) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים, והיינו תרומה דסגי ליה בהערב שמש (יבמות ע.). **יראה יראה.** יראה כתיב וקרינן יראה, יראה כל זכורך את פני האדון, דמשמע שהאדם רואה את השכינה, יראה כל זכורך את פני האדון משמע שהאדון בא לראותך, הקיש הכתוב ראייתך לראייתו, כדרך שבא לראותך כך בא ליראות ממך, מה לראותך בשתי עיניו, אף כאן ליראות מן האדם בשתי עיניו של אדם (לעיל ב. ועי"ש במוסף רש"י).

◆

רבינו חננאל

ברגליו לאתויי מפנקי שנאמר כי תבאו לראות פני. תנא הערל והטמא פטורין מן הראיה אוקימנא לרבי עקיבא דמרבי ליה לערל מן הטמא שנאמר איש איש מזרע אהרן והוא צרוע ודחי ליה לערל מן התרומה כטמא ומפורש ביבמות פרק הערל בתחלתו. טמא פטור [מן הראיה] שנאמר ובאת שמה והבאתם שמה כל שישנו בביאה ישנו בהבאה כו' ר' אלעזר כי מטי להאי קרא בכי לכו נא ונוכחה אמר ומה אחי יוסף לא יכלו לענות אותו בתוכחה כי נבהלו מפניו תוכחה של הקב"ה על אחת כמה וכמה. ועוד היה בוכה ואומר ומה שמואל הצדיק היה מתיירא מן הדין שנאמר ויאמר שמואל אל שאול למה הרגזתני להעלות אותי ולא עוד אלא שביקש מרבינו משה לבא עמו שנאמר ותאמר האשה אל שמואל אלהים ראיתי עולים מן הארץ. עולים תרי משמע וכו'. אנו על אחת כמה וכמה. ר' אמי הוה בכי אמר כתיב יתן בעפר פיהו אולי יש תקוה וכתיב בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף ה' וכתיב שנאו רע ואהבו טוב והציגו בשער משפט אולי יחנן וגו' כולי האי ואולי

מסורת הש"ס

א) [יבמות עג:], ב) שם ע., ג) [תוספתא פ"א], ד) לעיל ג. סנהדרין ד: ע"ש ערכין כ: [תוספתא שם ע"ש], ה) [עיין תוספות בכורות כו. ד"ה כרים], ו) [לא מסכן], ז) ישעיה א, ח) בע"י: משפטו, ט) [פסחים לג.], י) [עיין תוספות זבחים כב: ושייך למשנה דף טו: ערל], כ) [יבמות ע.].

◆

תורה אור השלם

1. כי תבאו לראות פני מי בקש זאת מידכם רמס חצרי: ישעיהו א יב

2. כי אם אל המקום אשר יבחר יי אלהיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה: והבאתם שמה עלתיכם וזבחיכם ואת מעשרתיכם ואת תרומת ידכם ונדריכם ונדבתיכם ובכרת בקרכם וצאנכם: דברים יב ה-ו

3. איש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר והנגע בכל טמא נפש או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע: ויקרא כב ד

4. וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני יי אלהיך: דברים כז ז

5. למה לי רב זבחיכם יאמר יי שבעתי עלות אילים וחלב מריאים ודם פרים וכבשים ועתודים לא חפצתי: ישעיהו א יא

6. ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבהלו מפניו: בראשית מה ג

7. ויאמר שמואל אל שאול למה הרגזתני להעלות אתי ויאמר שאול צר לי מאד ופלשתים נלחמים בי ואלהים סר מעלי ולא ענני עוד גם ביד הנביאם גם בחלמות ואקראה לך להודיעני מה אעשה: שמואל א כח טו

8. ויאמר לה המלך אל תיראי כי מה ראית ותאמר האשה אל שאול אלהים ראיתי עלים מן הארץ: שמואל א כח יג

9. יתן בעפר פיהו אולי יש תקוה: איכה ג כט

10. בקשו את יי כל ענוי הארץ אשר משפטו פעלו בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף יי: צפניה ב ג

11. שנאו רע ואהבו טוב והציגו בשער משפט אולי יחנן יי אלהי צבאות שארית יוסף: עמוס ה טו

12. רב אכל ניר ראשים ויש נספה בלא משפט: משלי יג כג

◆

לעזי רש"י

פורגו"ן. שפוד תחייה.